

УДК 343.827 : 341.231.14

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРОЦЕДУРИ ЗАСТОСУВАННЯ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ УВ'ЯЗНЕНИХ ЗАХОДІВ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ВПЛИВУ

Т. Бурдіна

*ВСП Технологічний фаховий коледж
Національного університету «Львівська політехніка»,
вул. Демнянська, 15, Львів, Україна, 79058,
e-mail: tvburdina@ukr.net*

Досліджено міжнародно-правові стандарти щодо процедури, зокрема порядку і умов, застосування до неповнолітніх осіб, засуджених до позбавлення волі, заходів дисциплінарного впливу. Проаналізовано відповідні положення низки таких стандартів і виявлено, що ці міжнародно-правові акти акцентують передусім на виховному впливі заходів дисциплінарного впливу, передбачають індивідуальний підхід до неповнолітніх в'язнів, вимагають забезпечення збереження гідності та сприяння благополуччю неповнолітніх ув'язнених, а також закріплюють принцип співрозмірності застосовуваних заходів як особливостям особистості неповнолітнього, засудженого до позбавлення волі, так і обставинам і тяжкості вчиненого ним правопорушення. Водночас, автор встановила, що міжнародні стандарти, визначаючи низку вимог щодо застосування заходів стягнення, натомість не приділяють належної уваги заходам заохочення, про які містять згадку лише Правила Нельсона Мандели та Європейські правила стосовно неповнолітніх правопорушників.

Ключові слова: стягнення, заохочення, режим пенітенціарної установи, виховний вплив, індивідуальний підхід до засудженого до позбавлення волі.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2021.73.131>

Вступ. На своєму шляху до євроінтеграції та удосконалення імплементації норм міжнародного права в національне законодавство Україна на сучасному етапі проводить реформування пенітенціарної системи та поступове запровадження ювенальної юстиції.

Постановка проблеми. У процесі такої як правотворчої, так і правозастосовної діяльності Української держави необхідне врахування стандартів прав неповнолітніх осіб, засуджених до позбавлення волі, при застосуванні до них заходів дисциплінарного впливу, вироблених міжнародною спільнотою внаслідок законотворчості Організації Об'єднаних Націй (надалі – ООН) та Ради Європи (надалі – РЄ). Міжнародно-правові стандарти виконання покарання у вигляді позбавлення волі щодо неповнолітніх – це прийняті на міжнародному рівні норми, принципи, вимоги, рекомендації тощо, які визначають правовий статус неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі, та порядок і умови відбування ними покарання, а також слугують орієнтирами (обов'язковими чи рекомендаційними) для законотворчої діяльності держав-учасниць міжнародних організацій [14, с. 51; 4, с. 209].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значенню міжнародно-правових стандартів прав ув'язнених приділяли увагу О. В. Краснокутський, В. А. Львовчкін, О. В. Лисодєд, О. І. Іваньков, В. О. Човган, І. С. Яковець, А. Х. Степанюк, О. А. Гритенко, В. Я. Конопельський, О. С. Стеблинська, О. С. Почанська та інші українські дослідники. Окремі питання відповідності міжнародним стандартам

прав неповнолітніх осіб, позбавлених волі, розглядали, зокрема, такі вітчизняні науковці, як В. В. Стаднік, І. Г. Богатирьов, О. Г. Колб, І. С. Яковець, Є. С. Назимко, Н. В. Карпінська та ін. Деякі аспекти міжнародно-правових стандартів прав неповнолітніх осіб, засуджених до позбавлення волі, при застосуванні до них заходів дисциплінарного впливу характеризували О. В. Краснокутський, О. А. Гритенко, В. О. Човган та інші вчені. Та попри це, теоретики української науки кримінально-виконавчого права не провели комплексного вивчення цієї проблематики, окрім того, відсутні дослідження міжнародно-правових стандартів прав ув'язнених, прийнятих в останні роки.

Постановка завдання. Тому в цій статті маємо на меті детальніше проаналізувати положення міжнародно-правових стандартів процедури, зокрема порядку й умов, застосування до неповнолітніх осіб, засуджених до позбавлення волі, заходів дисциплінарного впливу.

Виклад основного матеріалу. Правову основу цих стандартів становлять передусім такі міжнародні документи універсального (прийняті ООН) та регіонального (встановлювані РЄ або іншими регіональними об'єднаннями) характеру: Мінімальні стандартні правила ООН стосовно поводження з в'язнями (Правила Нельсона Манделі), прийняті Резолюцією Генеральної Асамблеї (надалі – ГА) ООН 70/175 від 17.12.2015 р. внаслідок перегляду і внесення змін до Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями від 30.08.1955 р. (затверджених першим Конгресом ООН з профілактики злочинності і поводження з в'язнями [7]) з урахуванням сучасних досягнень у сфері міжнародного права і пенітенціарної науки [5]; Європейські пенітенціарні правила, прийняті Рекомендацією № R (2006)2 Комітету Міністрів держав-учасниць РЄ від 11.01.2006 р. [1], Керівні принципи стосовно дій в інтересах дітей у системі кримінального правосуддя (Віденські керівні принципи), прийняті Резолюцією Економічної і Соціальної Ради ООН 1997/30 від 21.07.1997 р. [12], Звід принципів захисту всіх осіб, які піддаються затриманню чи ув'язненню будь-яким способом, прийнятий Резолюцією 43/173 ГА ООН від 09.12.1988 р. [13], Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх (Пекінські правила), від 29.11.1985 р. [6]; Правила ООН щодо захисту неповнолітніх, позбавлених волі (Гаванські правила), від 14.12.1990 р. [10]; Європейські правила стосовно неповнолітніх правопорушників, які підлягають призначенню санкцій чи заходів, прийняті Рекомендацією CM/REC (2008)11 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам від 05.11.2008 р. [16] (надалі – Європейські правила стосовно неповнолітніх правопорушників); Керівні принципи Комітету міністрів РЄ щодо правосуддя, дружнього до дітей, від 17.11.2010 р. [2]. Одними з найновіших міжнародних документів рекомендаційного характеру у цій сфері є: низка Резолюцій «Права людини при здійсненні правосуддя, у т. ч. правосуддя щодо неповнолітніх», котрі Рада з прав людини ООН оновлює чи не щодва роки (зокрема, останні були прийняті у 2011, 2013, 2015 і 2017 рр.; відтак розглянемо останню з них – Резолюцію 36/16 від 29.09.2017 р. [8]), та Резолюція ГА ООН 75/185 «Права людини при здійсненні правосуддя» від 16.12.2020 р. [9]; а також Зауваження загального порядку № 24 (2019) про права дитини у системі правосуддя у справах неповнолітніх Комітету ООН з прав дитини від 18.09.2019 р. № CRC/C/GC/24 [15]. Окрім того, під егідою ООН в 2013 р. видано Типовий закон про правосуддя стосовно неповнолітніх (надалі – Типовий закон), робота над яким тривала ще з 1997 р., котрий містить міжнародні норми та стандарти законодавства про

правосуддя щодо неповнолітніх як своєрідні методичні вказівки для проведення відповідних реформ у різних країнах [11, с. 6].

Проаналізуємо, які особливості процедури застосування заходів дисциплінарного впливу визначають міжнародно-правові стандарти виконання покарання у вигляді позбавлення волі щодо неповнолітніх осіб. Варто відзначити, що такі стандарти, закріплюючи низку вимог щодо застосування заходів стягнення, натомість не приділяють належної уваги заходам заохочення, про які є згадка лише у Правилах Нельсона Манделі (правило 95) [5], а також Європейських правилах стосовно неповнолітніх правопорушників (п. 88.4) [16], про що йтиметься нижче.

Правила Нельсона Манделі, що мають рекомендаційний характер, є мінімальними умовами, які розглядає ООН як прийнятні, та які покликані забезпечувати захист в'язнів від поганого поводження, особливо при підтримуванні дисципліни та застосуванні заходів щодо наведення порядку в пенітенціарних установах. У цьому контексті Правила виділяють такі фактори, які завжди повинні визначатися законом або розпорядженням компетентної адміністративної влади: а) поведінка, що становить дисциплінарну провину; б) вид і тривалість покарання, якому може бути підданий в'язень; с) орган, що має право накладати покарання; д) будь-які заходи примусового відокремлення від загального контингенту ув'язнених, зокрема ізоляція, що є дисциплінарним стягненням (правило 37). Правила Манделі наголошують, що заходи стягнення мають бути відповідними принципам справедливості (ч. 1 правила 39); притому в'язнична адміністрація повинна забезпечувати співрозмірність дисциплінарного стягнення порушенню, за яке воно накладається (ч. 2 правила 39). Ув'язнені повинні мати право на захист (ч. 2 і 3 правила 41) та на оскарження накладеного на них дисциплінарного стягнення (ч. 4 правила 41). Ув'язнений ніколи не повинен підлягати повторному стягненню за одне й те саме порушення (ч. 1 правила 39) [5].

Європейські пенітенціарні правила теж закріплюють підстави і порядок застосування заходів стягнення до позбавлення волі осіб у підрозділі «Дисципліна та стягнення» частини IV. Зокрема, вказано, що дисциплінарним порушенням може вважатися тільки поведінка, яка може загрожувати внутрішньому розпорядку, режиму або безпеці (абз. 1 п. 57). При тому у національному законодавстві має бути визначено: а) дії або бездіяльність ув'язнених, які становлять дисциплінарні провини; б) процедури, яких необхідно дотримуватися при дисциплінарних слуханнях; с) види та тривалість накладених стягнень; д) органи, уповноважені накладати такі стягнення; е) доступ до оскарження та уповноважений на це орган (абз. 2 п. 57). Передбачено право ув'язнених на захист (п. «b» і «с» п. 59). Суворість будь-якого стягнення має бути пропорційна порушенню (абз. 2 п. 60). Ув'язнений не повинен каратися двічі за скоєння того самого діяння або вчинку (п. 63) [1].

Принцип 30 Резолюції 43/173 також присвячений дисциплінарному стягненню. А саме: характер поведінки ув'язненої особи, що становить дисциплінарне правопорушення, вид і тривалість дисциплінарного покарання, яке може бути накладено, та органи, до компетенції яких належить призначення такого покарання, повинні бути точно визначені в законах чи встановлених відповідно із законом правилах (п. 1 принципу 30). Ув'язнена особа має право бути заслуханою до накладення дисциплінарних санкцій. Вона має право оскаржити такі заходи перед вищестоящими органами (п. 2 принципу 30) [13].

Гаванські правила теж містять підрозділ «Дисциплінарний режим», який врегульовує підстави і порядок застосування заходів стягнення до неповнолітніх

осіб, засуджених до позбавлення волі. Зокрема, передбачено, що у положеннях та інструкціях, які приймають компетентні органи, повинні, за повного врахування основних особливостей, потреб і прав неповнолітніх, встановлюватися норми стосовно таких аспектів, як: а) поведінка, що становить дисциплінарне порушення; б) вид і тривалість дисциплінарних санкцій, які можуть накладатися; с) інстанції, уповноважені накладати такі санкції; d) інстанції, уповноважені розглядати скарги (п. 68). Також закріплено право неповнолітніх ув'язнених на захист і на оскарження (п. 70). Жоден неповнолітній не повинен каратися за одне й те саме дисциплінарне порушення більше одного разу (п. 67) [10].

У Європейських правилах стосовно неповнолітніх правопорушників також окремих підрозділ присвячений заходам дисциплінарного впливу (Е.13.5. Дисципліна і заходи дисциплінарного впливу). Привертає увагу те, що Правила наполягають, що дисциплінарний вплив повинен застосовуватися як крайній захід; для нормалізації ситуації пріоритети мають бути надані веденню переговорів як засобу вирішення конфлікту і бесідам виховного характеру, а не формальній процедурі та накладенню дисциплінарного стягнення (п. 94.1) (З цієї тези можемо констатувати, що розглядуваний міжнародний стандарт під заходами дисциплінарного впливу розуміє виключно стягнення. – *Примітка Т. Б.*). Тому лише поведінка, яка становить загрозу безпеці і правопорядку, може розцінюватися як дисциплінарне порушення (п. 94.2) [16]. Схоже положення містять і Правила Нельсона Манделі, зазначаючи, що в'язничній адміністрації рекомендовано використовувати, наскільки це можливо, механізми запобігання конфліктам, посередництва або будь-які інші альтернативні методи вирішення спорів для попередження дисциплінарних порушень чи врегулювання конфліктам (ч. 1 правила 38) [5]. Розглядувані Європейські правила стосовно неповнолітніх правопорушників вимагають, щоб в національному законодавстві були закріплені певні дії чи бездіяльність, котрі становлять дисциплінарне порушення; процедура його розгляду; види і тривалість дисциплінарного стягнення, яке може застосовуватися; керівник, який має повноваження для прийняття рішення про накладення стягнення; процедура подання скарг (п. 94.3) [16]. Передбачено, як і в інших стандартах, право ув'язнених на захист (п. 94.4) і на оскарження (пп. 121–124). Правила акцентують, що, за змогою, дисциплінарні стягнення повинні вибиратися з погляду їхнього виховного впливу; а також вони мають бути відповідними тяжкості вчиненого проступку (п. 94.5). Заходи повинні застосовуватися негайно та лише тією мірою і на такий строк, котрі необхідні (принцип мінімального впливу) (п. 9) [16].

Типовий закон теж закріплює окрему статтю, присвячену дисциплінарним заходам, обґрунтовуючи, що вони не повинні принижувати людську гідність неповнолітніх та мають застосовуватися лише як крайній захід (п. 1 ст. 71) [11, с. 38]. З цього положення констатуємо, що розглядуваний міжнародний стандарт, як і розглянуті вище Європейські правила стосовно неповнолітніх правопорушників, під дисциплінарними заходами розуміє виключно стягнення. Значну увагу Типовий закон приділяє і праву неповнолітніх ув'язнених на оскарження (п. 2 ст. 75) [11, с. 39].

Правила Нельсона Манделі особливого значення надають заходам заохочення, акцентуючи, що у кожному закладі треба мати систему пільг і розробляти різні методи поводження з різними категоріями в'язнів, щоб заохочувати їх до доброї поведінки, зміцнювати в них відчуття власної гідності та усвідомлення своєї відповідальності, прищеплювати їм інтерес до перевиховання і домагатися їхньої співпраці в цьому (правила 91 і 95) [5]. У цьому контексті зауважимо, що Євро-

пейські правила стосовно неповнолітніх правопорушників також наголошують, що варто заохочувати кожного неповнолітнього підтримувати встановлений порядок в установі (п. 88.4) [16]. Відзначимо, що Конвенція про права дитини також визнає право кожного неповнолітнього правопорушника на таке поводження, яке сприяє розвитку у дитини почуття гідності і значущості та зміцнює в ній повагу до прав людини й основних свобод інших (ч. 1 ст. 40) [3]. Типовий закон теж висловлює прагнення, щоб до неповнолітніх правопорушників ставилися з повагою їхнього почуття гідності і значущості (абз. 6 Преамбули) та враховувалися їхні особливості (абз. 8 Преамбули) [11, с. 11].

Звернемо увагу, що згадана Конвенція вимагає такого поводження з неповнолітнім правопорушником, яке сприяє реінтеграції дитини та виконанню нею корисної ролі у суспільстві (ч. 1 ст. 40) [3]. Вона наполягає, що метою ювенального правосуддя не повинно бути покарання, а натомість необхідна наявність різних заходів задля забезпечення такого поводження з дитиною, яке сприяло б її благополуччю та було б відповідне її становищу, у т. ч. рівню розвитку і характеру злочину (ч. 4 ст. 40). Зауважимо, що ці положення деталізуються в низці міжнародних стандартів, тож розглянемо основні з них.

Так, Європейські правила стосовно неповнолітніх правопорушників, обґрунтовуючи значення заходів кримінально-виконавчого характеру, у т. ч. заходів дисциплінарного впливу, акцентують на їхньому виховному впливі. Зокрема, наголошено, що заходи, які можуть бути призначені неповнолітнім, а також порядок їхнього застосування повинні опиратися на принципи соціальної інтеграції, виховання і запобігання повторної злочинності (п. 2). У підрозділі, присвяченому режиму у виховній колонії (Е.10. Режим), передбачено, що виховний вплив повинен бути організований так, щоб сприяти розвитку особистості неповнолітніх, які мають бути залучені до виховного процесу (п. 76.1, 50.2). Виховна робота повинна бути спрямована на вирішення індивідуальних проблем неповнолітніх з урахуванням їхнього віку, статі, соціального походження та рівня загального і культурного розвитку, а також виду скоєного злочину (п. 76.2). Відтак, метою режиму є, зокрема, особистий і соціальний розвиток, виправлення і підготовка до звільнення. Отож режим охоплює, серед іншого: навчання соціально корисним навичкам і вмінням; пригнічення агресивності; індивідуальну і групову терапію; заходи поза установою, відпустки різних видів; підготовку до звільнення і допомогу у соціальній адаптації (п. 77). Причому пріоритети повинні надаватися, за змогою, саме виховному впливу (п. 78.1) [16].

Правила Нельсона Мандели наголошують на індивідуальному підході до в'язнів, а відтак врахуванні індивідуальних потреб в'язня, його соціального минулого, історії його злочину, його фізичних і розумових здібностей та можливостей, його темпераменту, тривалості терміну його ув'язнення та його можливостей після звільнення (ч. 1 правила 92). Правила уточнюють, що метою ув'язнення є, головню, захист суспільства від злочинців і скорочення випадків рецидивів, чого можна досягти лише, якщо строк ув'язнення використовується, наскільки це можливо, для забезпечення реінтеграції таких осіб у суспільство після їхнього звільнення, щоб вони могли вести законслухняний і самостійний спосіб життя (п. 1 правила 4). Отож, в'язничний режим має прагнути зводити до мінімуму ту відмінність між життям у в'язниці і на волі, котра послаблює почуття відповідальності ув'язнених чи повагу їхньої гідності як людської особистості (п. 1 правила 5) [5].

Рекомендація № R (2006)2 встановлює, що поводження з ув'язненими потребують дотримання вимог безпеки та дисципліни при одночасному забезпеченні

умов утримання, які не порушують гідність людини та надають ув'язненим можливість зайняття змістовною діяльністю та впровадження для них відповідних програм, таким способом готуючи їх до повернення в суспільство (абз. 5) [1]. Європейські пенітенціарні правила зазначають, подібно до викладеного вище п. 1 правила 4 Правил Нельсона Мандела, що режим для ув'язнених має бути спрямований на те, щоб у подальшому вони вели відповідальний спосіб життя без скоєння злочинів (абз. 1 п. 102) [1]. Наголошено, що позбавлення волі саме по собі є покаранням, і тому режим для засуджених не повинен збільшувати страждання, заподіяні ув'язненням (абз. 2 п. 102) [1].

Резолюція 36/16 акцентує, що соціальна реабілітація і реінтеграція ув'язнених повинні стати найважливішими завданнями системи кримінального правосуддя для забезпечення, наскільки це можливо, того, щоб правопорушники були готові і здатні вести законослухняний спосіб життя та забезпечувати своє існування після повернення до життя у суспільстві (абз. 14 Преамбули) [8]. Резолюція 75/185 теж підкреслює, що одним із найважливіших завдань пенітенціарної системи і системи кримінального правосуддя є забезпечення можливості виправлення, соціальної реабілітації, реадаптації і соціальної реінтеграції правопорушників для того, щоб ув'язнені були готові вести законослухняний спосіб життя й автономне існування після повернення до життя у суспільстві (абз. 22, 23 Преамбули) [9].

Варто зауважити, що схожі положення щодо виховного впливу заходів дисциплінарного впливу, індивідуального підходу до неповнолітніх в'язнів, забезпечення збереження їхньої гідності, а також сприяння їхньому благополуччю, співрозмірності застосовуваних заходів як особливостям особистості ув'язненого, так і обставинам і тяжкості правопорушення, тощо викладені в низці інших міжнародних стандартів, зокрема таких, як Пекінські правила (§§ 5.1, 17.1, 26.1 і 26.2) [6], Гаванські правила (пп. 12, 28, 66) [10], Європейські правила стосовно неповнолітніх правопорушників (абз. 1 і 7 Преамбули, пп. 5, 8, 50.1 і 52.1) [16], Керівні принципи Комітету міністрів РЄ щодо правосуддя, дружнього до дітей (§ 1 підрозділу «С. Гідність» розділу III «Основні принципи») [2, с. 18–19], Резолюція 36/16 (п. 20) [8], Зауваження загального порядку № 24 (2019) (п. «g» § 95) [15], Типовий закон (абз. 10 Преамбули [11, с. 11], ст. 2 [11, с. 14], п. 3 ст. 13 [11, с. 18] і коментар до п. 3 ст. 13 [11, с. 63], ст. 58 [11, с. 34]).

Висновки. Констатуємо, що в цілому міжнародні стандарти відображають тенденції до гуманізації відповідних норм правового реагування на дотримання неповнолітніми, засудженими до позбавлення волі, порядку і умов відбування покарання. Міжнародно-правові стандарти виконання покарання у вигляді позбавлення волі щодо неповнолітніх осіб, зокрема стосовно процедури застосування до них заходів дисциплінарного впливу, приділяють особливу увагу передусім забезпеченню благополуччя, гідності і прав неповнолітніх ув'язнених та індивідуального підходу до них, а також їхньому перевихованню, виправленню і ресоціалізації, на що спрямована й сучасна українська пенітенціарна система.

Список використаних джерел

1. Європейські пенітенціарні правила : Рекомендація № R (2006)2 Комітету Міністрів держав-учасниць Ради Європи від 11.01.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_032#Text.
2. Керівні принципи щодо правосуддя, дружнього до дітей: прийняті Комітетом міністрів Ради Європи від 17.11.2010 р., і Пояснювальна записка. Видавництво Ради Європи,

2013. 94 с. URL: <https://archive.crin.org/en/library/legal-database/council-europe-guidelines-child-friendly-justice.html>.
3. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.
 4. Кузьма М. Деякі проблеми впровадження в національне законодавство України міжнародних стандартів виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк щодо неповнолітніх. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2017. Вип. 64. С. 208–217.
 5. Минимальные стандартные правила Организации Объединенных Наций в отношении обращения с заключенными (Правила Нельсона Манделы) : Резолюция 70/175, принятая Генеральной Ассамблеей от 17.12.2015 г. URL: <https://undocs.org/pdf?symbol=ru/A/RES/70/175>.
 6. Минимальные стандартные правила Организации Объединенных Наций, касающиеся отправления правосудия в отношении несовершеннолетних («Пекинские правила») : Резолюция 40/33, принятая Генеральной Ассамблеей от 29.11.1985 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211#Text.
 7. Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями від 30.08.1955 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212#Text.
 8. Права человека при отправлении правосудия, включая правосудие в отношении несовершеннолетних : Резолюция 36/16, принятая Советом по правам человека от 29.09.2017 г. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/1310420?ln=ru>.
 9. Права человека при отправлении правосудия : Резолюция 75/185, принятая Генеральной Ассамблеей от 16.12.2020 г. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/3896439?ln=ru>.
 10. Правила Организации Объединенных Наций, касающиеся защиты несовершеннолетних, лишенных свободы («Гаванские правила») от 14.12.1990 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_205#Text.
 11. Правосудие: вопросы, касающиеся детей, находящихся в конфликте с законом. Типовой закон о правосудии в отношении несовершеннолетних и соответствующий комментарий. *United Nations; New York*, 2014. 138 с. URL: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/Russian_Model_Law_21122014_final.pdf.
 12. Руководящие принципы в отношении действий в интересах детей в системе уголовного правосудия (Венские руководящие принципы) : Резолюция Экономического и социального совета 1997/30 от 21.07.1997 г. URL: <https://www.ohchr.org/EN/Professionalinterest/Pages/CriminalJusticeSystem.aspx>.
 13. Свод принципов защиты всех лиц, подвергаемых задержанию или заключению в какой бы то ни было форме : Резолюция 43/173, принятая Генеральной Ассамблеей ООН от 09.12.1988 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_206#Text.
 14. Степанюк А. Х., Яковець І. С. Втілення міжнародних стандартів у практику діяльності кримінально-виконавчої системи України. Харків : ТОВ «Кроссруд», 2007. 184 с.
 15. General comment No. 24 (2019) on children`s rights in the child justice system : adopted by the Committee on the Rights of the Child on 18 September 2019 № CRC/C/GC/24. URL: <http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPRiCAqhKb7yhsqlkirKQZLK2M58RF%2F5F0vEnG3QGKUxFivhToQfjGxYjV05tUAIgpOwHQJsFPdJXCiixFsRDRwow8HeKLLh8cgOw1SN6vJ%2Bf0RPR9UMtGkA4>.
 16. Recommendation CM/Rec(2008)11 of the Committee of Ministers to member states on the European Rules for juvenile offenders subject to sanctions or measures : adopted by the Committee of Ministers on 5 November 2008 at the 1040th meeting of the Ministers` Deputies. URL: <https://www.refworld.org/pdfid/4a7058c02.pdf>.

References

1. *The European Prison Rules : Recommendation Rec(2006)2-rev, adopted by the Committee of Ministers to member States of the Council of Europe on 11 January 2006*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_032#Text.
2. *Guidelines for child-friendly justice : adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 17 November 2010*. Retrieved from <https://archive.crin.org/en/library/legal-database/council-europe-guidelines-child-friendly-justice.html>.
3. *Convention on the rights of the child : adopted on 20 November 1989*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.
4. Kuz'ma, M. (2017). Deiaki problemy vprovadzhennia v natsional'ne zakonodavstvo Ukrainy mizhnarodnykh standartiv vykonannia pokarannia u vydi pozbavlennia voli na pevnij strok schodo nepovnolitnykh. *Visnyk L'vivs'koho universytetu. Serii iurydychna*, 64, 208–217.
5. *United Nations Standard Minimum Rules for the treatment of prisoners (Nelson Mandela Rules) : Resolution 70/175, adopted by the General Assembly on 17 December 2015*. Retrieved from <https://undocs.org/pdf?symbol=ru/A/RES/70/175>.
6. *United Nations Standard Minimum Rules for the administration of juvenile justice (The Beijing Rules) : Resolution 40/33, adopted by General Assembly on 29 November 1985*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211#Text.
7. *Standard Minimum Rules for the treatment of prisoners : adopted by the First United Nations Congress on the prevention of crime and the treatment of offenders on 30 August 1955*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212#Text.
8. *Human rights in the administration of justice, including juvenile justice : Resolution 36/16, adopted by the Human Rights Council on 29 September 2017*. Retrieved from <https://digitallibrary.un.org/record/1310420?ln=ru>.
9. *Human Rights in the administration of justice : Resolution 75/185, adopted by the General Assembly on 16 December 2020*. Retrieved from <https://digitallibrary.un.org/record/3896439?ln=ru>.
10. *United Nations Rules for the protection of juveniles deprived of their liberty (Havana Rules) : adopted on 14 December 1990*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_205#Text.
11. *Justice in matters involving children in conflict with the law: Model Law on juvenile justice and related commentary. (2014)*. United Nations, New York. Retrieved from https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/Russian_Model_Law_21122014_final.pdf.
12. *Guidelines for action in the criminal justice system (Vienna Guidelines) : Resolution 1997/30, recommended by Economic and Social Council on 21 July 1997*. Retrieved from <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CriminalJusticeSystem.aspx>.
13. *Body of Principles for the protection of all persons under any form of detention or imprisonment : Resolution 43/173, adopted by the UN General Assembly on 09 December 1988*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_206#Text.
14. Stepaniuk, A. Kh., Yakovets', I. S. (2007). *Vtilennia mizhnarodnykh standartiv u praktyku diial'nosti kryminal'no-vykonavchoi systemy Ukrainy*. Kharkiv : TOV «Krossroad».
15. *General comment No. 24 (2019) on children's rights in the child justice system : adopted by the Committee on the Rights of the Child on 18 September 2019 № CRC/C/GC/24*. Retrieved from <http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPRiCAqh-Kb7yhsqIkirKQZLK2M58RF%2F5F0vEnG3QGKUxFivhToQfjGxYjV05tUAIgpOwHQJsFPdJXCiixFSrDRwow8HeKLLh8cgOw1SN6vJ%2Bf0RPR9UMtGkA4>.

16. *Recommendation CM/Rec(2008)11 of the Committee of Ministers to member states on the European Rules for juvenile offenders subject to sanctions or measures : adopted by the Committee of Ministers on 5 November 2008 at the 1040th meeting of the Ministers' Deputies.* Retrieved from <https://www.refworld.org/pdfid/4a7058c02.pdf>.

INTERNATIONAL STANDARDS OF THE PROCEDURE FOR APPLICATION OF DISCIPLINARY INFLUENCE MEASURES TO JUVENILE PRISONERS

T. Burdina

*SSB «Technological professional college
of the National University «Lviv Polytechnic»,
15, Demnyanska Str., Lviv, Ukraine, 79058,
e-mail: tvburdina@ukr.net*

The article examines the international legal standards of the procedure, particularly the rules and conditions, for the application of disciplinary influence measures to the juveniles sentenced to imprisonment. The author analyzes the relevant provisions of a number of such standards, namely: United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (the Nelson Mandela Rules) of 17.12.2015; European Prison Rules of 11.01.2006; Guidelines for Action on Children in the Criminal Justice System (The Vienna Guidelines) of 21.07.1997; Body of Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment of 09.12.1988; United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice (The Beijing Rules) of 29.11.1985; United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty (The Havana Rules) of 14.12.1990; The European Rules for juvenile offenders subject to sanctions or measures of 05.11.2008; Guidelines for child-friendly justice of 17.11.2010; Human rights in the administration of justice, including juvenile justice: Resolution 36/16 of 29.09.2017; Human Rights in the administration of justice: Resolution 75/185 of 16.12.2020; General comment No. 24 (2019) on children's rights in the child justice system of 18.09.2019; Model Law on Juvenile Justice and Related Commentary: issued under the auspices of United Nations in 2013.

The author finds out that the international standards for execution of punishment in the form of imprisonment of the juveniles pay special attention primarily to re-education, correction, social rehabilitation, readaptation as well as social reintegration of juvenile prisoners.

The study reveals that the considered international legal acts focus, consequently, primarily on the educational impact of disciplinary measures, provide for an individual approach to juvenile prisoners, require the preservation of dignity and the welfare of juvenile prisoners, as well as enshrine the principle of proportionality of the applied measures in relation to the characteristics of the personality of a juvenile sentenced to imprisonment, and concerning to the circumstances and gravity of the offense committed by him/her. However, the author finds that the international standards, while defining a number of requirements for the application of sanctions, instead do not pay due attention to the incentives, which are mentioned only in the Nelson Mandela Rules and the European Rules for juvenile offenders.

Keywords: sanctions, incentives, the regime of the penitentiary institution, educational influence, individual approach to a person sentenced to imprisonment.

*Стаття: надійшла до редакції 25.10.2021
прийнята до друку 16.11.2021*